

Oponentský posudek diplomové práce

Název práce: Autocenzura na Facebooku

Autor práce: Vladimíra Krausová

Obor studia: Pedagogika volného času

Posudek vypracoval: Mgr. Martin Klapetek, Ph.D. (Katedra filosofie a religionistiky TF JU)

Datum: 4. 5. 2017

Ve své magisterské diplomové práci studentka více méně prokázala schopnost samostatně pod metodickým vedením vedoucího práce zpracovat zvolené téma. Studentka se snažila vytvořit text s ohledem na zvolené téma a metodologii s využitím určitého množství informačních zdrojů (s. 73-75). Osobně mne zajímá, jak je to u nás s časopiseckou produkcí na dané téma. Rád bych se na tomto místě zeptal na její nyní již prohloubený osobní názor ohledně kvantity a kvality české odborné literatury/časopiseckých studií k tématu její bakalářské práce, a to ve srovnání se zahraničím. Facebook přece není záležitostí, která se objevila před rokem a není jen v České republice. Očekával bych alespoň krátkou reflexi klíčových textů v posledním odstavci *Úvodu* (s. 7). Také mne zajímá, do jaké míry při heuristické fázi psaní sledovala již úspěšně obhájené kvalifikační práce na podobná témata. Jak lze tyto texty charakterizovat s ohledem na výběr tématu, použitou metodologii a obsah?

S ohledem na to, že rozsah magisterské práce by se měl pohybovat mezi sedmdesáti a devadesáti normostranami vlastního textu, předpokládám, že předložená práce tuto povinnost splňuje. Na tomto místě je potřeba zmínit jednu důležitou věc. Studentka do systému STAG nahrála jinou verzi, než byla potom odevzdána v tištěné podobě. Předpokládám, že obsah je stejný, tištěná verze ale je kvalitativně lepší co do grafické úrovně.¹ Každý z oponentů má jiný přístup, někdo pracuje s tištěnou verzí a dokonce si do ní píše poznámky. Já osobně pracuji vždy s elektronickou verzí ve STAGu, protože je to pro mne čtenářsky přívětivější. Výsledek je ten, že jsem byl nucen věnovat této práci více času a úsilí, protože jsem byl nucen vyhledávat nesrovnalosti v obou verzích. Kdélce práce mohu konstatovat to, že se v elektronické verzi objevují zbytečné duplikáty stran (s. 45-48), nesmyslné prázdné stránky (s. 33, 65), zbytečně vypisované citace respondentů na s. 51-64 (které si znovu můžeme přečíst v příloze na s. 81-115) místo jednoduchého zobecnění². Osobně si myslím, že s. 37-42 jsou jen zbytečnou vatou, která mohla být výrazně zestručněna. Z hlediska formální úrovně práce je potřeba zmínit grafickou rovinu díla. Nadpisy kapitol, podkapitol a dalších pododdílů jsou rozlišeny velikostí písma, barvou i kurzívou. Výsledek je ten, že v polovině práce jako čtenář netušíte, co je kapitola a co je podkapitola. Někdy méně opravdu znamená více. Studentka se během zpracování snažila zamezit překlepům a chybám. Nešvarem bylo to, že kurzívou byly napsány často i čísla odkazující

¹ Jeden příklad za mnohé. V elektronické verzi je nadpis *1.2.1 Vznik a vývoj Facebooku* na posledním řádku na s. 11. V tištěné verzi už je správně na prvním řádku následující stránky.

² Takové zobecnění nakonec nalezneme v elektronické verzi na s. 66, ale je pod mírně matoucím názvem *Shrnutí analýzy*. Čtenář očekává nějakou interpretaci a nakonec je to jen další zjednodušené přeřikání toho, co bylo napsáno na předchozích stránkách. Místo interpretace a zasazení získaných dat do odborné diskuze následuje oddíl *Pravidla navržená badatelem pro bezpečné užívání Facebooku dětmi*. Kde je téma autocenzury? Je tedy vlastně diplomové práce o bezpečnosti na Facebooku/internetu? Proč najednou jsou upřednostněny děti jako specifická skupina, vždyť přece respondenti byli z různých věkových skupin?

na poznámky pod čarou. Bohužel nalezneme v elektronické verzi práce několik příkladů jednoslabičných spojek a předložek na konci řádku (viz s. 9, 22, 39, 40).

Studentka se snažila strukturu práce zvládnout a smysluplně rozložit jednotlivé základní části textu. Pokud sledujeme jazykovou stránku práce, pak stylistická vyspělost a gramatická úroveň podle mého názoru více méně splňuje požadavky kladené na tento druh textu.³

Cíl práce, použité metody a výzkumné otázky se objevují v *Úvodu* a znovu v následujících částech práce (s. 6-7, 37). Jak jsem již výše naznačil, popis kvalitativního výzkumu byl zbytečný, stačilo v několika krátkých větách naznačit výhody a nevýhody přímo pro tuto práci (s. 37-41) a pak jeden odstavec ze s. 43. Po přečtení celé práce si upřímně nejsem jistý volnou jejího názvu. Je práce opravdu o autocenzuře na Facebooku, nejedná se spíše o bezpečnost na internetu (viz poznámku pod čarou č. 2 této oponentury)? Autorka o autocenzuře hovoří v *Úvodu* (s. 6), ale znovu se to objevuje až na s. 34. Na mnoha místech práce pouze popisuje základní informace o tom, co je to Facebook a jak se obvykle lidé chovají, když tento nástroj používají (např. s. 14-16). Je to pouhá deskripce nějaké reality a nic víc, jako čtenář netuším, kde se projevuje autorčin názor. Navíc se mi opakovaně vracela myšlenka, proč je to vlastně kvalifikační práce? Co od ní jako čtenář/oponent mám očekávat? Například vystižení reality, naznačení problému, představení názorů z relevantní odborné literatury a nějaký přínos autorky.⁴ Vždyť v *Úvodu* a později ještě jednou poukazuje na svoje dosavadní zkušenosti (s. 7, 42). Později text diplomové práce sklouzává do podoby příručky bezpečného chování na internetu, při čtení jsem si připadal jako v kurzu pro mládež nebo seniory (např. s. 23 a dále)⁵. Jistě to má svůj smysl, ale proč je to vydáváno za součást kvalifikační práce?⁶

Co se týče obsahové stránky, tak z mého úhlu pohledu mohu nabídnout několik témat k diskuzi:

1. Zná autorka nějaké výzkumy týkající se Facebooku? Do jaké míry pracovala s výsledky výzkumu Univerzity Palackého v Olomouci (s. 20)?⁷

2. V úvodu píšete „*Introvertnější respondenti budou mít takto zajištěnou možnost soukromé odpovědi bez tlaku a názorů ostatních.*“ (s. 7). Mimoděk jste narazila na jednu důležitou věc, která se může projevit na míře autocenzury/sebeprezentace uživatelů Facebooku

³ Až na případy, jako „*Možná se jednalo o vykompenzování Markovi [sic] introvertní povahy.*“ (v elek. verzi s. 12). „*Ovšem i v jeho ranných [sic] fázích přišlo mnoho uživatelů na to, že ...*“ (v elek. verzi s. 13), „*Děti si jen výjimečně naplní své potřeby prostřednictvím internetu zcela sami [sic].*“ (v elek. verzi s. 20). „*Stránky firem, které se zde zaměřují na prodej svých výrobků, by měli [sic] být nějakým způsobem donuceny za zveřejňování své reklamy zaplatit ...*“ (v elek. verzi s. 31).

⁴ Na druhou stranu jen na s. 20 se projevuje určitá nedotaženost práce s přímými citacemi a jejich zapracování do textu. Autorka většinou zvládla prolomit úroveň pouhých výpisků z četby.

⁵ Projevuje se to i v autorkou používaném jazyce „*Vždy je důležité zamyslet se nad tím, zda konkrétní informaci opravdu chceme uveřejnit.*“ „*Krom toho se nevystavujete návštěvě nezvaných osob do vašeho opuštěného domova, kde podle zveřejněných informací není nikdo*“ a dále (v elek. verzi na s. 26-27).

⁶ Např. věta „*Velmi často můžeme vidět v restauraci dvojice lidí, kteří jsou sice na společné večeři, ale většinu času stráví kontrolou nových příspěvků na Facebooku.*“ (v elek. verzi na s. 18). Konstatování a co teď má čtenář očekávat? Podobně na následující straně „*Sociální sítě tu jsou a budou, stejně jako umělé zdroje tepla či světla.*“ Mimořádně celý poslední odstavec na s. 19 je souborem klišé.

⁷ Odkazy na stránky jsou vždy vztaženy k elektronické verzi textu.

a tou jsou jejich rysy osobnosti. Pracovaly nějak s touto charakteristikou odborné podklady, z nichž jste vycházela?⁸

3. V pododdílu *Internetové sociální sítě v České republice* o délce dvou odstavců přebíráte seznam nejvýznamnějších sociálních sítí dle Kožíška a Píseckého (s. 10). Souhlasíte s nimi, je tam něco navíc, chybí tam něco?⁹ Postoj autorky, to jsou podle mého názoru důležité informace, které zajímají čtenáře kvalifikační práce.

4. Na s. 16 píšete: „*Pro svůj neuvěřitelný dosah se stal Facebook silným marketingovým prostředkem. Propagace každé společnosti by měla být dnes zejména zde*“. Je to opravdu tak zásadní, že to zasahuje všechny vrstvy obyvatel a globálně? Co ten zbytek lidí, který nemá přístup k moderním komunikačním technologiím, nemá takovou kupní sílu a podobně? Pořád je víc lidí, kteří Facebook z různých důvodů nepoužívají.

5. Na s. 16 píšete: „*Avšak osamělost není problémem několika podivínů či emočně nevyrovnaného mládí, může uchvátit každého bez ohledu na věk, a to často doslova ze dne na den*“. Jak je to vlastně se seniory? Jaká je vlastně obecně informovanost současných seniorů ohledně elektronických médií. Umí pracovat s počítačem lidé, kteří byli a jsou sociálně aktivní, naučí se to ve speciálních kurzech pro seniory, pak ale asi nejsou osamělí?

6. Na s. 21 píšete „*Ztrácí se kontrola toho, komu sdělují své osobní informace*.“ Kdo je touto kontrolou, jak to souvisí s autocenzurou?¹⁰

7. Na s. 25 píšete „*Uživatel, který dbá na své bezpečí, využívá svůj účet jako nástroj jednoduchého nekomplikovaného kontaktu s přáteli a rodinou. Všechny je zná i osobně, vzájemně se o sebe zajímají, nemají před sebou co skrývat, komunikace je upřímná. Někteří jeho přátelé jsou zaneprázdnění, než aby se mohli osobně dle potřeb scházet, jiní bydlí daleko a rozděluje je zejména vzdálenost*“. Nemohu souhlasit.¹¹ Facebook přece není jen jednoduchým spojením s rodinou a přáteli. Vytvářejí se přece skupiny členů na základě společného zájmu, přece skupina *Islám v České republice nechceme* není jedna velká rodina a skupina přátel. Ti lidé mají společný zájem, jsou v reálném životě velice rozdílní, nejsou společnými známými, natož aby byli dokonce přáteli. Pokud je to o rozhovorech s přítelkyní a zaslání fotografií babičce, pak tomu rozumím. Ale je to zásadní pro charakteristiku aktivit na současném Facebooku? Víc mi na tomto místě chybělo rozvinutí motivu tzv. sociální bubliny,¹² která se projevuje omezení na společné zájmy a minimální otevřenost pestrosti života. Autocenzura na FB jako věc mimoděk posilující sociální bubliny?

8. V čem podle Vašeho názoru splňuje *Závěr* Vaší kvalifikační práce (s. 71-72) doporučení z *Metodické pomůcky ke zpracování závěrečných prací* (s. 41-42)?

Diplomovou magisterskou práci na téma: „*Autocenzura na Facebooku*“ **doporučuji** k obhajobě. Jakožto oponent navrhuji komisi k zvážení ohodnotit zmiňovanou bakalářskou práci po kvalitní obhajobě známkou **velmi dobře**.

Martin Klapetek

⁸ Znovu viz větu „*Možná se jednalo o vykompenzování Markovi [sic] introvertní povahy*.“ (v el. verzi s. 12). Je to zamyšlení autorky, nebo to vychází z reflexe předchozí četby odborné literatury?

⁹ Podobně hned v následujícím pododdílu. Jedná se podle Vás o vyčerpávající výčet?

¹⁰ O stránku dále píšete „*Dobré heslo zamezí nejen špehování v rámci rodiny a domácnosti, ale ochrání váš účet především před hackery*.“ Tedy je to kontrola například rodiči, nebo špehování v rámci rodiny?

¹¹ Já osobně používám Facebook především jako pracovní prostředí (o tom píšete na s. 27).

¹² Ukazuje se to na s. 30-31.